

شنبه ۲۹ آذر ۱۴۰۴ - ۱۶ صفحه - ۲۰ هزار تومان - سال چهارم - شماره ۹۶۱
www.shahroozonline.ir

گزارش
اندیشه
۱۴-۱۵

بحران دانش سیاست

درباره روز علوم سیاسی
با نوشته‌هایی از:
عسگر قهرمانپور
شراره عبدالحسین زاده
محسن محمودی

نگاه هم‌میهن

گریز از بحران

فرزاد نعمتی

نویسنده هم‌میهن و مدرس علوم سیاسی

۲۸ آذرماه، روز علوم سیاسی هر سال بهانه‌ای است برای پرداختن به مسائل این رشته. دانش سیاست در ایران دچار محدودیت‌های بیرونی فراوانی است که کم‌وبیش از آن اطلاع داریم و شاید مهمترین آنها را باید در بدینی بنیادی حکومت به این علم جست‌وجو کرد که پیامدهای خود را در وضعیت استخدامی فارغ‌التحصیلان این رشته در نهادهای دولتی نشان می‌دهد. جز این، در بازار کار ایران نیز احساس نیاز چندانی به آورده‌های دانش سیاسی نمی‌شود و این خود به یغرنجی وضعیت می‌افزاید. با این همه در کنار این مسائل، یکی از نقدهای درونی که می‌توان به ذهنیت‌ها و گفتمان‌های حاکم بر علوم سیاسی ایرانی وارد دانست، چسبندگی شدید آنها به روایت‌های ذات‌گرایانه از سیاست و بی‌اعتنایی مفرط به خوانش‌های نادات‌گرایانه از سیاست است. طبق برداشت ذات‌گرایانه، همواره سیاست به مثابه امری عارضی تحت‌تأثیر کلان روایت‌های اخلاقی، فلسفی، حقوقی، هنری، مذهبی، اقتصادی، فرهنگی و جامعه‌شناسانه مورد بررسی قرار می‌گیرد و حیثیت مستقل و شأن مجزای آن انکار می‌شود. در چنین وضعیتی واحداصلی تحلیل سیاسی، یعنی مقوله «قدرت» به امری تفریعی بدل می‌شود که گویی همواره و به نحوی باید با آن از در مقابله درآمد و با تبیین «حقیقت» اعظم، نشان داد که سعادت جوامع در گروی طرد و حاشیه‌نشینی سیاست و دانش همبسته آن است. در این تفسیر، خیر، حقیقت، قانون، زیبایی، حق، رفاه، فرهیختگی و عدالت اجتماعی همگی بر رقابت بر سر کسب قدرت - اصلی‌ترین محور سیاست است - ارجحیت دارد؛ زیرا از نظرگاه کثیری از اخلاقیون، فلاسفه، حقوق‌دانان، هنرمندان، مذهبی‌ها، اقتصاددانان، فرهیختگان و جامعه‌شناسان، ریشه اغلب قریب به یقین نزاع‌های سیاسی، طمع، نادانی، بدخواهی و در یک کلام سیاست‌زدگی مذمومی است که بر سیاست سایه افکنده و دانش سیاسی نیز فقط در صورتی می‌تواند به لقب «دانش» مفتخر شود که از آنها به کلی بری باشد؛ حال آنکه، آن سیاست‌زدگی در اصل چیزی نیست جز «تضمیم» که مفهومی بسیار مهم در تحلیل سیاسی باید باشد و متأسفانه نیست. اصل حرف این متن اما این است که اگر سیاست را فن/دانش ایجاد، کسب، حفظ و بسط قدرت بدانیم و بپذیریم که سیاست «اداره اداره‌ها» است، آن‌گاه چاره‌ای از این نداریم که به روشی و دانشی متوسل شویم برای توضیح چگونگی نیل به خیر، حق، زیبایی و... از دل شر، باطل، زشتی و... زیرا در جهانی که آدمی بر آن استقرار یافته، قرار نیست نشانی از آرامش بر جای باشد. ← ۱۶

اقتضائات دولت و تحول شریعت

گفتاری از سید هاشم آقا جری
درباره ترجمه کتابی از محمد عابد الجابری

گزارش
اقلیم
۱۴-۱۳

هم برف بارید هم حادثه

بررسی بارش‌های اخیر در نقاط مختلف کشور و آسیب‌های آن
با گفتارهایی از صادق ضیائی‌ان و رضا حاجی کریم

مزیت فرسوده

یادداشتی از حسین سلاح‌ورزی
درباره شرایط بحرانی صنعت داروسازی ایران

چین علیه تمامیت ارضی ایران

بررسی حمایت مجدد پکن از ادعاهای امارات درباره جزایر سه‌گانه

بررسی مواضع فعالان دو جناح در نشست با رئیس‌جمهور

انتقاد اصلاح‌طلبان تشویق تندروها

گزارش
سیاست
۲۰۳

اصلاح‌طلبان بد صحبت کردند

حبیب‌الله بوربور دبیرکل جمعیت وفاداران انقلاب

فقر استدلال در عصر موضع‌گیری

نقدی از حسین نورانی نژاد بر وضعیت فضای سیاسی

هیچ حرف تازه‌ای زده نشد

محمد قوچانی معاون کمیته سیاسی حزب کارگزاران

می‌رسد که خود را بی‌نیاز از ایده و اندیشه و نقدهای دیگران و حامیان خود می‌دانید و اگر هم هرازگاهی جلسه‌ای می‌گذارید برای رفع تکلیف است. از این منظر، جلسه اخیر با ۶۰ تن از فعالان سیاسی جریان‌های مختلف نیز، فقط نمایشی برای اعلان این است که بگویید حرف‌ها را شنیدیم. بعید است که حتی یک گزاره جلسه در کار شما تأثیری گذاشته باشد. اگر نتیجه جلسه این باشد که نه شما از آنها سودی برده باشید و نه آنان از نظرات شما قانع شده باشند و بدتر اینکه هر دو طرف از یکدیگر دورتر هم شده باشند، در این صورت باید گفت سیاست‌ورزی رسمی کنونی در سطح دولت به جایی نخواهد رسید. مسئله این است که شما خیلی زودتر از آنچه که انتظار می‌رفت، تنها شده‌اید. شاید فقط یک نفر باشد که کنار تان هست، دیگران ساز خود را می‌زنند. این تنهایی علامت خوبی نیست که خیلی هم بد است. سیاستمدار باید ده‌ها نفر مدافع داشته باشد. نه مدافعی که به دلیل منافع خود را پیش‌مرگ نشان دهد؛ بلکه مدافعی که خود را شریک سیاست‌های او بداند و به دلیل این مشارکت از سیاست‌ها شما دفاع کند. برای شما کسی نمانده؛ لذا به سخنان تکراری و نصیحت‌گونه روی آورده‌اید. سخنان شما در باره انرژی (از جمله در سفر اخیر به خراسان جنوبی) نیز پذیرفتنی نیست. سال گذشته قول داده شد که در تابستان هم قطعی برق نخواهیم داشت؛ حالا می‌فرمایید اگر لازم باشد در زمستان هم قطع می‌کنیم. می‌فرمایید که «این وضعیت که امروز به وجود آمده بابت این است که ما بیدار نشویم و بفهمیم نباید مثل گذشته کار می‌کردیم.» ← ۴

سرمقاله

آقای رئیس‌جمهور! خیلی زود تنها شدید

لوازم سیاست چیست؟ فرق سیاست با پزشکی چیست؟ شما هنگام عمل جراحی قلب، یک گروه همکار برای جراحی درست می‌کنید. اساس کار شما هم بر پروتکل‌های استاندارد درمانی است. بیمار هم بیهوش است. گروه پزشکی هم همگی تابع شما هستند. بدون مقدمات لازم هم آغاز به جراحی نمی‌کنید. پاسخگو هم فقط خودتان هستید. از قبل هم می‌دانید چه عملی می‌خواهید انجام دهید، و خودتان هم پاسخگوی همه مراحل و اقدامات گروه هستید. سیاست قطعاً با پزشکی در تمام ویژگی‌های مذکور فرق می‌کند. همین که شما متکلم‌الوحده شده‌اید و به تنهایی در حال دفاع از دولت و عملکرد آن هستید یعنی، یک جای کار گیر دارد. اظهار سخنان تکراری و حتی کلی‌گویی که کمتر مخاطبی را قانع کند؛ نشانه‌ای از وجود یک گیر جدی در سیاست جناب‌عالی و دولت است. در سیاست همه به‌نوعی مشارکت می‌کنند و نه فقط تبعیت. پس باید در فرآیند سیاسی حضور و مشارکت داشته باشند. در عمل آنچه که مشهود است، غیبت اغلب همراهان دولتی و پیش از آن انتخاباتی با شماست. ایرادی ندارد که بر اساس وفاق بخواهید دیگران را هم جلب کنید. خیلی هم خوب است، ولی باید به همان میزان در پی اقناع و تقاضا با کسانی باشید که حامی شما و وعده‌های شما بودند و هستند. قدرت سیاسی بدون نیروهای حمایت‌کننده وجود ندارد. شما که نیروی امنیتی و نظامی و حتی پول فراوان ندارید که بخواهید در سیاست بمانید، البته، وابسته به این صندلی هم نیستید؛ ولی باید به گونه‌ای عمل کنید که حامیان شما زیاد شوند و نه کم. متأسفانه به نظر